UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

3 päivänä maaliskuuta 2011*

Yhdistetyissä asioissa C-235/10–C-239/10

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Cour de cassation (Luxemburg) on esittänyt 29.4.2010 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 12.5.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

David Claes (C-235/10),

Sophie Jeanjean (C-236/10),

Miguel Rémy (C-237/10),

Volker Schneider (C-238/10) ja

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Xuan-Mai Tran (C-239/10)

vastaan

Landsbanki Luxembourg SA, selvitystilassa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit E. Juhász (esittelevä tuomari), G. Arestis, J. Malenovský ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– David Claes, Sophie Jeanjean, Miguel Rémy, Volker Schneider ja Xuan-Mai Tran, edustajanaan avocat R. Michel,

– Landsbanki Luxembourg SA, selvitystilassa, edustajanaan avocat C. Jungers,

– Euroopan komissio, asiamiehenään G. Rozet,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.7.1998 annetun neuvoston direktiivin 98/59/EY (EYVL L 225, s. 16) 1–3 artiklan tulkintaa.

2 Pyynnöt on esitetty asioissa, joissa kantajina ovat David Claes, Sophie Jeanjean, Miguel Rémy, Volker Schneider ja Xuan-Mai Tran sekä vastaajana Landsbanki Luxemburg SA (jäljempänä Landsbanki), selvitystilassa, ja jotka koskevat kantajien työsopimusten välitöntä päättymistä tuomioistuimen sellaisen päätöksen jälkeen, jossa määrätään kyseisen yhtiön purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 17.2.1975 annetun neuvoston direktiivin 75/129/ETY (EYVL L 48, s. 29) 1 artiklan 2 kohdan d alakohdan, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan, mukaan direktiiviä ei sovelleta työntekijöihin, jos liikkeen toiminta päättyy tuomioistuimen päätöksen vuoksi.

4 Direktiivin 75/129/ETY muuttamisesta 24.6.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/56/ETY (EYVL L 245, s. 3) johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan direktiiviä 75/129 on sovellettava periaatteessa myös sellaisiin joukkovähentämisiin, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta liikkeen toiminnan päättymisestä.

5 Direktiivin 92/56 1 artiklalla kumottiin direktiivin 75/129 1 artiklan 2 kohdan d alakohta.

6 Direktiivin 92/56 johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen sanamuodon mukaan on varmistettava, että tiedottamiseen, neuvotteluihin ja ilmoittamiseen liittyvät työnantajan velvollisuudet ovat riippumattomia siitä, onko päätös joukkovähentämisestä lähtöisin työnantajalta vai liikkeeltä, jolla on määräysvalta työnantajaan nähden.

7 Direktiivi 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/56, kumottiin ja korvattiin direktiivillä 98/59.

8 Direktiivin 98/59, jolla kodifioitiin direktiivi 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna, yhdeksännen perustelukappaleen mukaan olisi säädettävä, että tätä direktiiviä sovelletaan periaatteessa myös sellaisiin joukkovähentämisiin, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä.

9 Direktiivin 98/59 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan ”joukkovähentämisellä” työnantajan toimeen panemia irtisanomisia yhdestä tai useammasta syystä, joka ei liity yksittäisiin työntekijöihin, jos tietyt määrää ja aikaa koskevat edellytykset täyttyvät.

10 Kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan sanamuodon mukaan direktiiviä ei sovelleta:

”a) määräajaksi tai tiettyjä tehtäviä varten tehtyihin [työsopimuksiin] liittyvään joukkovähentämiseen, jollei vähentäminen tapahdu ennen määräajan päättymistä tai tehtävien loppuun suorittamista;

b) julkisyhteisöjen tai julkisoikeudellisten laitosten (tai niissä jäsenvaltioissa, joissa tätä käsitettä ei tunneta, näitä vastaavien laitosten) palveluksessa oleviin työntekijöihin;

c) merialusten miehistöihin.”

11 Saman direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kun työnantaja harkitsee työntekijöiden joukkovähentämistä, työnantajan on aloitettava hyvissä ajoin neuvottelut työntekijöiden edustajien kanssa sopimuks[een] pääsemiseksi.

2. Näissä neuvotteluissa on käsiteltävä ainakin mahdollisuuksia joukkovähentämisen välttämiseksi tai niiden kohteena olevien työntekijöiden määrän rajoittamiseksi sekä seurausten pienentämiseksi käyttämällä sosiaalisia toimenpiteitä varsinkin vähentämisen kohteeksi joutuneiden työntekijöiden työllistämiseksi tai kouluttamiseksi uudelleen.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että työntekijöiden edustajat voivat käyttää asiantuntija-apua kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaisesti.

3. Jotta työntekijöiden edustajilla on mahdollisuus tehdä rakentavia ehdotuksia, työnantajan on hyvissä ajoin neuvottelujen kuluessa:

a) annettava heille kaikki tarvittavat tiedot ja

b) aina ilmoitettava heille kirjallisesti:

i) suunnitellun vähentämisen syyt;

ii) vähennettävien työntekijöiden lukumäärä ja ryhmät;

iii) tavallisesti työssä olevien työntekijöiden lukumäärä sekä ryhmät, joihin he kuuluvat;

iv) aika, jonka kuluessa vähentäminen on määrä toteuttaa;

v) suunnitellut perusteet, joilla vähennettävät työntekijät valitaan, sikäli kuin kansallinen lainsäädäntö ja/tai käytäntö antavat työnantajalle oikeuden päättää valinnasta;

vi) laskentamenetelmä, jolla lasketaan kaikki muut mahdolliset korvaukset vähentämisistä, paitsi ne korvaukset, jotka on vahvistettu kansallisessa lainsäädännössä ja/tai käytännössä.

Työnantajan on toimitettava toimivaltaiselle viranomaiselle vähintään jäljennös kirjallisen ilmoituksen niistä kohdista, joissa on b alakohdan i–v alakohdassa tarkoitetut tiedot.

4. Edellä 1, 2 ja 3 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia sovelletaan riippumatta siitä, onko joukkovähentämisistä päättänyt työnantaja tai yritys, jolla on määräysvalta työnantajaan nähden.

Tutkittaessa tässä direktiivissä säädettyjen tiedottamis-, neuvottelu- ja ilmoittamisvelvollisuuksien oletettuja rikkomisia, ei oteta huomioon työnantajan perusteluja siitä, että hän ei ole saanut tarvittavia tietoja yritykseltä, jonka tekemä päätös johtaa joukkovähentämiseen."

12 Direktiivin 98/59 3 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Työnantajan on kirjallisesti ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kaikista suunnitelluista joukkovähentämisistä.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää, että työnantajan on tiedotettava toimivaltaiselle viranomaiselle vain tämän vaatimuksesta sellaisista suunnitelluista joukkovähentämisistä, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä.

Ilmoituksessa on oltava kaikki suunniteltuja joukkovähentämisiä ja 2 artiklassa tarkoitettuja työntekijöiden edustajien kanssa käytäviä neuvotteluja koskevat tarvittavat tiedot ja erityisesti vähentämisen syyt, vähennettävien työntekijöiden määrä, tavallisesti työllistettyjen työntekijöiden määrä ja aika, jonka kuluessa vähentäminen on määrä toteuttaa.

2. Työnantajan on toimitettava työntekijöiden edustajille jäljennös 1 kohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta.

Työntekijöiden edustajat voivat lähettää mahdolliset huomautuksensa toimivaltaiselle viranomaiselle.”

13 Tämän direktiivin 4 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Suunniteltua joukkovähentämistä, josta on ilmoitettu toimivaltaiselle viranomaiselle, ei saa toteuttaa ennen kuin on kulunut 30 päivää 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta eikä noudattamatta säännöksiä, jotka koskevat irtisanomiseen liittyviä yksilökohtaisia oikeuksia.

Jäsenvaltio voi antaa toimivaltaiselle viranomaiselle valtuudet lyhentää edellisessä alakohdassa mainittua aikaa.

2. Toimivaltaisten viranomaisten on käytettävä 1 kohdassa tarkoitettu aika pyrkien ratkaisemaan suunnitellusta joukkovähentämisestä aiheutuvat ongelmat.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitettu alkuperäinen määräaika on lyhyempi kuin 60 päivää, jäsenvaltio voi antaa toimivaltaiselle viranomaiselle valtuudet pidentää sen 60 päiväksi ilmoituksesta lukien, jos on todennäköistä, että suunnitellusta joukkovähentämisestä aiheutuvia ongelmia ei kyetä ratkaisemaan alkuperäisessä määräajassa.

Jäsenvaltio voi antaa toimivaltaiselle viranomaiselle edellä säädettyä laajemmat valtuudet pidentämiseen.

Työnantajalle on ilmoitettava pidennyksestä ja sen perusteista ennen 1 kohdassa tarkoitetun alkuperäisen määräajan päättymistä.

4. Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa tätä artiklaa joukkovähentämisiin, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä."

Kansallinen oikeus

14 Luxemburgin työoikeuskoodeksin (Code du travail) L.125-1 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Työsopimus päättyy välittömästi liiketoiminnan lakatessa työnantajan kuoleman, fyysisen kyvyttömyyden tai konkurssiin asettamisen seurauksena. – –

Jollei pesänhoitaja tai työnantajan seuraaja jatka liiketoimintaa, työntekijällä on oikeus

1. saada edelleen palkkaa tapahtumakuukaudelta ja sitä seuraavalta kuukaudelta ja

2. saada korvaus, jonka suuruus on 50 prosenttia siitä irtisanomisajan kuukausipalkasta, johon työntekijällä olisi ollut oikeus – –

Edellisen kohdan mukaan työntekijälle maksetut palkat ja korvaukset eivät kuitenkaan saa ylittää niiden palkkojen ja korvausten määrää, joihin työntekijällä olisi ollut oikeus siinä tapauksessa, että irtisanomisessa olisi noudatettu irtisanomisaikaa.”

15 Kyseisen lain L.166-1–L.166-5 § koskee työntekijöiden joukkovähentämisen käsitettä ja työnantajan velvollisuuksia sellaisen vähentämisen yhteydessä.

16 Rahoitusalasta 5.4.1993 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 19.3.2004 annetulla lailla, joka koskee luottolaitosten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta 4.4.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/24/EY saattamista osaksi rahoitusalasta 5.4.1993 annettua lakia, sellaisena kuin se on muutettuna, (Mémorial A 2004, s. 708), 61 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Purkaminen ja selvitystila voivat seurata silloin, kun

a) ilmenee, että edellisessä luvussa tarkoitetulla maksujen lykkäämistä koskevalla järjestelyllä, josta oli päätetty aiemmin, ei voida korjata järjestelyn perusteena ollutta tilannetta

b) laitoksen rahoitustilanne on huonontunut siihen pisteeseen, ettei se enää kykene tulevaisuudessa täyttämään sitoumuksiaan kaikkia velkojiaan ja osakkaitaan kohtaan

c) laitoksen toimilupa on peruutettu lainvoimaiseksi tulleella päätöksellä.

2) Tuomioistuimelta voi hakea laitoksen purkamista tai sen asettamista selvitystilaan ainoastaan asianmukaisesti koolle kutsuttu (rahoitusalan valvonta)komissio tai virallinen syyttäjä (Procureur d’Etat).

– –

7) Selvitystilaan asetettaessa tuomioistuin nimeää valvovan tuomarin (juge-commissaire) ja yhden tai useita selvitysmiehiä. Se päättää selvitystavasta. Se voi soveltaa määräämiltään osin konkurssia koskevia sääntöjä. Siinä tapauksessa se voi vahvistaa maksujen suorittamisen lakkauttamispäiväksi päivämäärän, joka on aikaisintaan

kuutta kuukautta ennen 60-2(3) §:ssä tarkoitetun hakemuksen jättämistä. Selvitystapaa voidaan muuttaa myöhemmin joko viran puolesta tai selvitysmiesten tai (rahoitusalan valvonta)komission tekemästä hakemuksesta.

_ _”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

17 Landsbanki on Luxemburgiin sijoittautunut luottolaitos.

18 Tribunal d’arrondissement de Luxembourg määräsi 8.10.2008 antamassaan tuomiossa Landsbankin tekemän hakemuksen mukaisesti, että Landsbankiin oli sovellettava maksujen lykkäämismenettelyä enintään kuuden kuukauden ajan, ja nimesi Deloitte SA:n hallinnoitsijaksi valvomaan omaisuuden hallinnointia.

19 Virallinen syyttäjä vaati 27.11.2008 Tribunal d’arrondissement de Luxembourgille tekemässään hakemuksessa, että Landsbanki oli purettava ja se oli asetettava selvitystilaan. Myös rahoitusalan valvontakomissio vaati, että laitos oli asetettava selvitystilaan.

20 Katsottuaan 12.12.2008 antamassaan tuomiossa, että Landsbankin tilannetta ei voitu korjata ja että se ei kyennyt täyttämään sitoumuksiaan, Tribunal d’arrondissement de Luxembourg määräsi sen purettavaksi. Se asetti Landsbankin myös selvitystilaan ja nimesi kaksi selvitysmiestä.

21 Selvitysmiehet ilmoittivat 15.12.2008 päivätyllä kirjeellä Landsbankin työntekijöille, että Landsbanki oli purettu ja asetettu selvitystilaan ja että työntekijöiden työsopimukset olivat päättyneet Luxemburgin työoikeuskoodeksin L.125-1 §:n perusteella.

22 Landsbankin pankkitoiminnan harjoittamista koskeva lupa peruttiin 19.12.2008.

23 Pääasian kantajat vaativat 24.12.2008 nostamallaan kanteella Tribunal du travail'n presidenttiä toteamaan heidän irtisanomisensa pätemättömiksi, koska irtisanominen koski henkilöstön edustajia tai se kohdistui raskaana olevaan naiseen. He vaativat, että heidät on otettavasti välittömästi takaisin yrityksen palvelukseen.

24 Tribunal du travail'n presidentti piti 10.2.2009 antamissaan määräyksissä kanteita perusteettomina sillä perusteella, että yrityksen palvelukseen ottaminen oli materiaalisesti mahdotonta asian olosuhteiden takia.

25 Pääasian kantajat valittivat näistä määräyksistä.

26 Cour d'appelin toimivaltaisen jaoston puheenjohtaja totesi 4.6.2009 antamissaan määräyksissä, että valitukset olivat perusteettomia, ja pysytti valituksenalaiset määräykset voimassa sillä perusteella, että syyt, joiden johdosta lainsäätäjä on säätänyt Luxemburgin työoikeuskoodeksin L.125-1 §:ssä työsopimusten välittömästä päättymisestä liiketoiminnan lakatessa työnantajan konkurssiin asettamisen seurauksena, ovat olemassa myös tässä tilanteessa. Koska liiketoiminnan lakkaamisen perusteena

oli konkurssiin asettamiseen rinnastettava tosiasiallinen tila, tuomioistuimen määräämä selvitystila on rinnastettava L.125-1 §:ssä säädettyyn konkurssiin.

27 Pääasian kantajat tekivät 4.6.2009 annetuista määräyksistä Cour de cassationiin kassaatiovalituksen; koska kyseisen tuomioistuimen mukaan direktiivin 98/59 1–3 artiklan tulkinta oli tarpeen, jotta se voi antaa ratkaisun sen käsiteltäviksi saatetuista asioista, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on sama kaikissa edellä mainituissa asioissa:

”1) Onko – – direktiivin 98/59 – – 1, 2 ja 3 artiklaa tulkittava siten, että niitä sovelletaan liiketoiminnan lakkaamiseen, joka on seurausta työnantajan konkurssiin asettamisesta tai tuomioistuimen päätöksestä, jossa se on määrännyt työnantajana olevan luottolaitoksen purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta maksukyvyttömyyden perusteella rahoitusalasta 5.4.1993 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna [19.3.2004 annetulla lailla], 61 §:n 1 momentin a ja b kohdan nojalla, kun kansallisessa laissa säädetään työsopimuksen välittömästä päättymisestä tällaisen liiketoiminnan lakkaamisen johdosta?

2) Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, onko direktiivin 98/59 1, 2 ja 3 artiklaa tulkittava siten, että pesänhoitaja tai selvitysmies on rinnastettava työnantajaan, joka on suunnitellut työntekijöiden joukkovähentämistä ja joka voi toteuttaa (tämän) direktiivin 2 ja 3 artiklassa tarkoitetut toimet ja panna toimeen työntekijöiden vähentämisen [(asia C-323/08, Rodríguez Mayor ym., tuomio 10.12.2009, Kok., s. I-11621, 39, 40 ja 41 kohta)]?”

28 Asiat C-235/10–C-239/10 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 14.6.2010 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 98/59 1–3 artiklaa tulkittava siten, että niitä sovelletaan työnantajana olevan yrityksen toiminnan päättymiseen, joka johtuu tuomioistuimen päätöksestä, jossa määrätään yrityksen purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta maksukyvyttömyyden perusteella, vaikka kansallisen lainsäädännön mukaan työntekijöiden työsopimukset päättyvät välittömästi tällaisessa toiminnan päättymistapauksessa.

30 Direktiivin 75/129 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa säädettiin, ettei sitä sovellettu työntekijöihin, jos liikkeen toiminta päättyi tuomioistuimen päätöksen vuoksi. Mainitussa säännöksessä säädettiin poikkeuksesta saman direktiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaiseen sääntöön, jossa lausuttiin samoin sanoin kuin samassa direktiivin 98/59 säännöksessä, että direktiivissä 75/129 ”joukkovähentämisellä” tarkoitetaan työnantajan toimeen panemia irtisanomisia yhdestä tai useammasta syystä, joka ei liity yksittäisiin työntekijöihin (asia C-55/02, komissio v. Portugali, tuomio 12.10.2004, Kok., s. I-9387, 55 kohta).

31 Direktiivin 75/129 1 artiklan 2 kohdan d alakohta kumottiin direktiivin 92/56 1 artiklan 1 kohdan b alakohdalla.

32 Unionin lainsäätäjä korosti tätä muutosta direktiivin 92/56 kolmannessa perustelukappaleessa, jonka mukaan direktiiviä 75/129 on sovellettava periaatteessa myös sellaisiin joukkovähentämisiin, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta liikkeen toiminnan päättymisestä.

33 Unionin tuomioistuin on todennut, että direktiiviin 75/129 tehdyn muutoksen jälkeen kaikissa yrityksen toiminnan päättymisestä seuraavissa työntekijöiden joukkovähentämistilanteissa, silloinkin kun toiminnan päättyminen johtui tuomioistuimen päätöksestä, työnantajan velvollisuutena oli antaa työntekijöille kaikki tiedot ja kuulla heitä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-187/05–C-190/05, Agorastoudis ym., tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7775, 33 kohta).

34 Samoin on muistutettava siitä, että samaan aikaan kuin unionin lainsäätäjä laajensi direktiivin 75/129 soveltamisalaa, se lisäsi direktiivillä 92/56 kyseiseen direktiiviin kaksi säännöstä, eli 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 4 artiklan 4 kohdan.

35 Yhtäältä jäsenvaltiot saavat 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan säätää, että työnantajan on tiedotettava toimivaltaiselle viranomaiselle vain tämän vaatimuksesta sellaisista suunnitelluista joukkovähentämisistä, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä. Tämä säännös koskee ainoastaan velvollisuutta tiedottaa suunnitelluista joukkovähentämisistä.

36 Toisaalta 4 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa saman artiklan 1–3 kohtaa sellaiseen suunniteltuun joukkovähentämiseen, josta on jo ilmoitettu toimivaltaiselle viranomaiselle ja joka johtuu tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä. Kyseisen 4 artiklan 1–3 kohta koskee niitä määräaikoja, joiden kuluessa suunnitellut joukkovähentämiset, joista on ilmoitettu, saadaan toteuttaa.

37 Näillä direktiivin 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/56, joukkovähentämismenettelyä koskevan III jakson kahdella säännöksellä annetaan jäsenvaltioille tiettyjä valtuuksia. Niillä ei kuitenkaan rajoiteta – toisin kuin direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn kolmen soveltamatta jättämistä koskevan tilanteen kohdalla – direktiivin soveltamisalaa.

38 Näin ollen direktiivin 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/56, soveltamisala kattaa, jollei 1 artiklan 2 kohdassa säädetystä kolmesta poikkeuksesta muuta johdu, joukkovähentämiset, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä.

39 Direktiivissä 98/59 ei ole muutettu direktiivin 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/56, tämän asian kannalta merkityksellisiä säännöksiä.

40 Ensinnäkin direktiivin 92/56 kolmannen perustelukappaleen sanamuoto toistetaan direktiivin 98/59 yhdeksännessä perustelukappaleessa.

41 Toiseksi direktiivin 98/59 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja 4 artiklan 4 kohdassa toistetaan sanamuodoltaan samanlaisina niitä vastaavat direktiivin 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/56, säännökset.

42 Kolmanneksi direktiivissä 98/59 ei ole yhtään sellaista säännöstä, joka koskisi sellaisia joukkovähentämisiä, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä, ja jota ei jo olisi direktiivissä 75/129, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/56.

43 Näin ollen on todettava, että direktiivin 98/59 soveltamisala kattaa, jollei 1 artiklan 2 kohdassa säädetystä kolmesta poikkeuksesta muuta johdu, joukkovähentämiset, jotka johtuvat tuomioistuimen päätökseen perustuvasta yrityksen toiminnan päättymisestä.

44 Toisin kuin Landsbanki väittää, edellä mainitussa asiassa Rodríguez Mayor ym. annettu tuomio tai pääasian erityispiirteet eivät kyseenalaista edellä olevaa toteamusta.

45 Ensinnäkin edellä mainitussa asiassa Rodríguez Mayor ym. annettuun tuomioon johtaneessa asiassa oli kysymys siitä, onko direktiivi 98/59 esteenä sille, että työnantajan, joka on luonnollinen henkilö, kuolemasta johtuvaa useampien työntekijöiden työsopimusten päättymistä silloin, kun yritys ei siirry perillisille, ei pidetä joukkovähentämisenä.

46 Kuitenkin on todettava, että sellaisen tilanteen, jossa työnantajana ollut luonnollinen henkilö on kuollut ja jossa yritys ei ole siirtynyt kenellekään, ja pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tilanteen, jossa työnantajana on oikeushenkilö, joka määrättiin purettavaksi ja asetettiin selvitystilaan tuomioistuimen päätöksellä, välillä on olemassa tärkeä ero. Jälkimmäisessä tilanteessa työnantaja voi nimittäin niin kauan kuin se säilyy oikeudellisena henkilönä yhtäältä toteuttaa direktiivin 98/59 2 ja 3 artiklassa tarkoitetut toimet ja tarvittaessa panna toimeen joukkovähentämiset.

47 Toiseksi pääasian erityispiirteistä on todettava, että Landsbanki väitti virheellisesti, että yrityksen purkaminen ja selvitystila ja kansallisessa lainsäädännössä tarkoitettu työsopimusten päättyminen ovat tapahtuneet samanaikaisesti, joten sen oli materiaalisesti mahdotonta täyttää velvollisuudet, jotka liittyvät neuvotteluihin työntekijöiden edustajien kanssa.

48 Tähän on todettava, ettei unionin säännösten tulkinta voi määräytyä sellaisen oikeudellisen tilanteen perusteella, joka seuraa yksinomaan kansallisen lainsäädännön säännösten soveltamisesta.

49 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 98/59 1–3 artiklaa on tulkittava siten, että niitä sovelletaan työnantajana olevan yrityksen toiminnan päättymiseen, joka johtuu tuomioistuimen päätöksestä, jossa määrätään yrityksen purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta maksukyvyttömyyden perusteella, vaikka kansallisen lainsäädännön mukaan työntekijöiden työsopimukset päättyvät välittömästi tällaisessa toiminnan päättymistapauksessa.

Toinen kysymys

50 Pääasian kantajien mielestä selvitystilassa oleva Landsbanki pysyy työnantajana olevana oikeushenkilönä niin, että erona on ainoastaan se, että yritystä edustavat elimet ovat vaihtuneet, koska hallintoneuvosto ja johtokunta ovat menettäneet kaikki oikeutensa selvitysmiehille. Kantajat lisäsivät, että selvitysmiehet toimivat kuten työnantajan todelliset edustajat.

51 Euroopan komissio huomauttaa yhtäältä, että Tribunal d'arrondissement de Luxembourg nimesi silloin, kun se asetti Landsbankin selvitystilaan, kaksi selvitysmiestä, ja toisaalta, että nämä selvitysmiehet ovat pitäneet osan henkilökuntaa ja ottaneet Landsbankin ulkopuolisia henkilöitä Landsbankin palvelukseen.

52 Tästä on palautettava mieliin, että ensimmäiseen kysymykseen annetusta vastauksesta käy ilmi, että vaikka kansallisen lainsäädännön säännöksissä säädetään, että työsopimukset päättyvät välittömästi sellaisessa tapauksessa, jossa yrityksen toiminnan päättyminen johtuu sellaisesta tuomioistuimen päätöksestä, jossa määrätään yrityksen purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta maksukyvyttömyyden perusteella, tällainen joukkovähentäminen kuuluu direktiivin 98/59 soveltamisalaan.

53 Maksukyvyttömyystapauksessa tuomioistuimen päätöksellä purettavaksi määrätty ja selvitystilaan asetettu yritys säilyy oikeushenkilönä ainoastaan rajattuja tarkoituksia varten, eli tämän menettelyn tarpeita varten, ja ainoastaan siihen asti, kunnes julkaistaan selvitystilaa koskeva lopputilitys. Kuitenkin tällainen yritys on velvollinen siihen päivään asti, jona se lakkaa lopullisesti olemasta oikeushenkilö, täyttämään direktiivin 98/59 2 ja 3 artiklassa säädetyt työnantajalle kuuluvat velvollisuudet.

54 Siltä osin kuin kyseisen yrityksen johto jää paikoilleen, vaikkakin yrityksen johtamisessa rajatuin valtuuksin, johdon on varmistettava, että direktiivin 98/59 2 ja 3 artiklan nojalla työnantajalle kuuluvat velvollisuudet täytetään.

55 Jos sen sijaan selvitysmies on ottanut kokonaan vastattavakseen kyseisen laitoksen johtamisen, selvitysmiehen tehtävänä on täyttää direktiivistä 98/59 seuraavat velvollisuudet.

56 On palautettava mieliin, ettei direktiivin 98/59 2 artiklassa tarkoitetuissa neuvotteluissa ole käsiteltävä pelkästään mahdollisuuksia joukkovähentämisten välttämiseksi tai niiden kohteena olevien työntekijöiden määrän rajoittamiseksi, vaan myös mahdollisuuksia niiden seurausten pienentämiseksi käyttämällä sosiaalisia toimenpiteitä varsinkin vähentämisen kohteeksi joutuneiden työntekijöiden työllistämiseksi tai kouluttamiseksi uudelleen (ks. vastaavasti asia C-44/08, Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK ym., tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8163, 64 kohta).

57 Jos sellaista henkilöä, joka vastaa direktiivistä 98/59 johtuvien velvollisuuksien täyttämisestä, ei ole, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tulkita kansallista oikeutta niin pitkälle kuin mahdollista direktiivin 98/59 sanamuodon ja tavoitteiden valossa, jotta sen 2 ja 3 artiklassa olevia velvollisuuksia noudatetaan ja ne pannaan täytäntöön.

58 Tällaisessa tilanteessa toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 98/59 2 ja 3 artiklasta seuraavat velvollisuudet on täytettävä siihen päivään asti, jona purettavaksi määrätty ja selvitystilaan asetettu yritys lakkaa lopullisesti olemasta oikeushenkilö. Kyseisen yrityksen johdon on täytettävä näiden artiklojen nojalla työnantajalle kuuluvat velvollisuudet silloin, kun se jää paikoilleen, vaikkakin yrityksen johtamisessa rajatuin valtuuksin, tai yrityksen selvitysmiehen on täytettävä ne silloin, kun selvitysmies on ottanut kokonaan vastattavakseen kyseisen yrityksen johtamisesta.

Oikeudenkäyntikulut

59 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.7.1998 annetun neuvoston direktiivin 98/59/EY 1–3 artiklaa on tulkittava siten, että niitä sovelletaan työnantajana olevan yrityksen toiminnan päättymiseen, joka johtuu tuomioistuimen päätöksestä, jossa määrätään yrityksen purkamisesta ja selvitystilaan asettamisesta maksukyvyttömyyden perusteella, vaikka kansallisen lainsäädännön mukaan työntekijöiden työsopimukset päättyvät välittömästi tällaisessa toiminnan päättymistapauksessa.

2) Direktiivin 98/59 2 ja 3 artiklasta seuraavat velvollisuudet on täytettävä siihen päivään asti, jona purettavaksi määrätty ja selvitystilaan asetettu yritys lakkaa lopullisesti olemasta oikeushenkilö. Kyseisen yrityksen johdon on täytettävä näiden artiklojen nojalla työnantajalle kuuluvat velvollisuudet silloin, kun se jää paikoilleen, vaikkakin yrityksen johtamisessa rajatuin valtuuksin, tai yrityksen selvitysmiehen on täytettävä ne silloin, kun selvitysmies on ottanut kokonaan vastattavakseen kyseisen yrityksen johtamisesta.

Allekirjoitukset